

Niečo veľké a nech je to láska (IV): Otcom a matkou viac ako inokedy

Poslanie rodičov nespočíva len v prijatí detí, ktoré im Boh pošle: trvá po celý život a jeho horizontom je nebo.

29.04.2019

K Ježišovi pristúpila matka Jakuba a Jána. Má v Ježiša veľkú dôveru. Pán z jej výrazu vytuší, že ho chce o niečo požiadať, a tak sa jej priamo opýta: „Čo si praješ?“ Ona sa nezdržiava

zbytočnými okolkami a hovorí: „Rozkáž, aby títo moji dvaja synovia zasadli jeden po tvojej pravici a druhý po tvoje ľavici v tvojom kráľovstve“ (Mt 20, 21). Ježiš sa nad búrlivým výlevom tejto matky možno pousmial. Jej prosbu neskôr vypočuje spôsobom, ktorý zďaleka predbehne jej smelé sny. Poskytne jej synom príbytok vo svojom srdci a zverí im nadčasové a celosvetové poslanie.

Cirkev, ktorá sa vtedy ešte len rodila, dnes zažíva nový apoštolský impulz. Pán ju prostredníctvom posledných pápežov vedie cestou „stále obnovovanej evanjelizácie“ [1], ktorá je jedným z hlavných črt prechodu od druhého k tretiemu tisícročiu. Rodina v tomto dobrodružstve nie je pasívnym subjektom. Práve naopak. Rodičia a starí rodičia v ňom hrajú ústrednú úlohu: stoja v prvej línii evanjelizácie. Rodina je „prvým miestom, kde do nášho života

vstupuje Božia láska, ktorá ďaleko presahuje hranice toho, čo my môžeme urobiť alebo neurobiť“. [2] V rodine sa učíme modlitby, ktorých slová potom celý život používame; v rodine si deti osvojujú spôsob, ako pozeráť na svet, na ľudí a na veci. [3] Domov má vytvárať vhodné prostredie a dobrú pôdu pre to, aby do nej Boh mohol zasiať svoje semeno. Ten potom, kto počuje (Božie) slovo a pochopí ho, prinesie plody a vydá stonásobnú, šesťdesiatnásobnú alebo tridsaťnásobnú úrodu (porov. Mt 13, 23).

Rodičia svätých

Svätý Josemaría bol mladý kňaz, keď mu Pán ukázal nesmiernu panorámu svätosti, ktorú malo Opus Dei šíriť po celom svete. Svoje poslanie chápal ako úlohu, ktorá nestrpela odklad, a preto svojho duchovného vodcu

žiadal, aby mu dovolil zintenzívniť modlitbu

a umŕtvovanie. Aby svoju prosbu obhájiť, napísal mu: „Pozrite, Boh ma o to žiada a navyše je treba, aby som bol svätý a tiež otcom, učiteľom a vodcom svätých.“ [4] Tieto slová možno istým spôsobom aplikovať aj na každú matku a otca, pretože svätosť je naozajstná len vtedy, keď je zdieľaná a keď ožaruje svoje okolie. Ak teda chceme byť naozaj svätí, potom je potrebné, aby sme sa stali „svätými a tiež otcami, učiteľmi a vodcami svätých“.

Svätý Josemaría začal veľmi skoro hovoriť o „povolani k manželstvu“ [5]. Vedel, že je to prekvapivé slovné spojenie, bol však presvedčený, že manželstvo je skutočnou cestou k svätosti a že manželská láska pochádza priamo od Boha. Nebál sa tiež hovoriť: „Žehnám tejto láske oboma rukami a keď sa

ma niekto spýta, prečo hovorím oboma rukami, hneď odpoviem: pretože nemám štyri!“ [6]

Poslanie rodičov nespočíva len v prijatí detí, ktoré im Boh pošle: trvá po celý život a jeho horizontom je nebo. Aj keď sa láska rodičov môže niekedy zdať krehká a nedokonalá, je v rodičoch tak hlboko zakorenená, že sú schopní obrovských obetí: ktorákoľvek matka by si ihneď a bez váhania vymenila miesto so svojim trpiacim dieťaťom, pripútaným na nemocničné lôžko.

Písmo sväté je plné otcov a matiek, ktorí boli hrdí na svoje deti a považovali za zvláštnu výsadu, že ich nimi Boh obdaroval. Abrahám a Sára; matka Mojžiša; Anna, matka Samuela; matka siedmich bratov Machabejcov; kanaánska žena, ktorá sa u Ježiša prihovárala za svoju dcéru; vdova z Naimu; Alžbeta a Zachariáš; a predovšetkým Panna

Mária a svätý Jozef. Sú to orodovníci, pod ktorých ochranu môžeme zveriť svoje rodiny, aby sa stali protagonistami zrodu novej generácie svätých.

Je zjavné, že rodičovstvo je úzko spojené s krížom a bolesťou.

Dospievanie a rast detí je zdrojom veľkej radosti a potešenia, zároveň však nešetrí (malými a niekedy nie tak malými) problémami: bezsenné noci, vzdor v puberte, problémy pri zháňaní práce, voľba životného partnera atď.

Zvlášť bolestné je pozerať sa, ako sa deti vzdávajú od cirkvi alebo robia chybné rozhodnutia. Rodičia sa ich snažili vychovať vo viere a pokúšali sa im ukázať príťažlivosť kresťanského života. Teraz si možno kladú otázku: Čo sme urobili zle? To, že im takáto otázka napadne, je normálne, ale nemali by sa ňou príliš trápiť. Rodičia nesú síce hlavnú

zodpovednosť za výchovu svojich detí, nie sú však jediní, kto na nich pôsobí. Okolité prostredie môže deťom ponúkať iný spôsob chápania života ako prítlačivejší a presvedčivejší, a tiež im môže odcudziť svet viery. A potom, deti majú svoju vlastnú slobodu. O tom, akou cestou pôjdu, teda rozhodujú sami.

Niekedy sa jednoducho môže stať, že sa deti potrebujú od všetkého trochu dištancovať, aby mohli novými očami znovu objaviť, čo dostali. Medzitým je potrebná trpezlivosť: prijať ich, aj keď sa zmýlili, uistiť sa, že vnímajú našu lásku a netlačiť na nich, aby sa nevzdialili ešte viac. „Častokrát sa nedá robiť nič iné než čakať, modliť sa a čakať trpezlivo, nežne, veľkodušne a milosrdne.“ [7] Veľmi výrečne v tomto zmysle pôsobí postava otca z podobenstva o márnoträtnom synovi (porov. Lk 15, 11-32): otec videl oveľa ďalej než syn,

a preto vedel, že musí čakať, aj keď si bol synovej chyby vedomý.

Prijať slobodu dospievajúcich detí nie je pre rodičov v žiadnom prípade jednoduché, nieto samozrejmé. Aj niektoré samé o sebe dobré rozhodnutia detí sa totiž môžu od rozhodnutia, ktoré by urobili oni, líšiť. Doteraz deti svojich rodičov pre všetko potrebovali, teraz sa však zdá, že sa z rodičov stali len ich vonkajší pozorovatelia. A predsa ich deti práve teraz potrebujú viac ako inokedy, akokoľvek sa to môže zdať paradoxné. Kým si deti sami vyšliapávajú svoju cestu životom, môžu ich rodičia, ktorí ich naučili jesť a chodiť, sprevádzať v raste v slobode; môžu sa stať ich učiteľmi a vodcami.

Učiteľia svätých

Učiteľ je niekto, kto vyučuje nejakú vedu, umenie alebo remeslo. Rodičia sú mnohokrát učiteľmi, bez toho, aby

si toho boli vedomí. Akoby osmózou odovzdávajú deťom veľa vecí, ktoré ich potom sprevádzajú po celý život. Poslanie rodičov spočíva predovšetkým v tom, že majú svoje deti naučiť tomu najdôležitejšiemu umeniu vôbec: milovať a byť milovaný.

A jednou z najťažších lekcií na tejto ceste je lekcija slobody.

Rodičia musia deťom najskôr pomôcť prekonať predsudky, ktoré sú dnes brané ako samozrejmosť. Jedným z nich je predstava, že sloboda znamená „konať podľa vlastnej ľubovôle a proti akýmkoľvek pravidlám“. [8] Avšak skutočnou výzvou pre rodičov je prebudiť v deťoch - a trpezlivo ich pritom viesť ako po naklonenej rovine - záľubu v dobro: aby v konaní dobra nevideli len to, čo je náročné, ale aby boli „schopné mať z konania dobra radosť“. [9] Deti počas tejto fázy

dospievania nie vždy ocenia všetko, čomu ich rodičia učia. Je pravda, že aj rodičia sa často musia učiť vychovávať svoje deti lepšie; nikto sa nerodí s tým, že vie byť otcom či matkou. Ale aj napriek možným nedostatkom vo výchove si deti časom začnú viac vážiť toho, čo dostali, ako sa stalo aj svätému Josemaríovi s radou, ktorú mu dávala jeho matka: „O mnoho rokov neskôr mi došlo, že v jej slovách bola hlboká pravda.“ [10]

Deti si skôr či neskôr uvedomia, ako veľmi ich mali rodičia radi a až do akej miery boli ich učiteľmi života. Veľmi múdro to vyjadruje jeden z veľkých spisovateľov 19. storočia: „Nie je nič vznešenejšie a mocnejšie, zdravšie a užitočnejšie pre ďalší život, než nejaká krásna spomienka, najmä spomienka z detských rokov, z otcovského domu (...) Ak si človek nahromadí veľa takých spomienok pre svoj ďalší život, bude spasený na

celý život. A aj keď len jediná taká krásna spomienka zostane nám v srdci, aj tá nám môže niekedy poslúžiť na spasenie.“ [11] Rodičia vedia, že ich poslaním je zasievať, a preto trpezlivo čakajú, až ich starostlivá opatera prinesie plody, aj napriek tomu, že sa ich trebárs nikdy nedožijú.

Vodcovia svätých

Vodca je niekto, kto druhých vedie, učí ich hľadať si cestu a kráčať po nej. Na to, aby mohol druhých viesť, musí sám poznať terén. Dobrí učitelia dokážu vybaviť hlavu všetkým potrebným a zapáliť srdcia.

Zebedejova žena Salome sprevádzala svojich synov na ceste

za Kristom. Postavila ich pred toho, kto mohol dať ich životu zmysel a radosť, a stála pri päte kríža. Tam sa jej podarilo priviesť iba Jána. Jakub sa však neskôr stal prvým z apoštolov, ktorý pre Ježiša položil

svoj život. Salome bola tiež v nedeľu skoro ráno s Magdalénou pri hrobe, kam za ňou krátko potom prišiel aj Ján.

Každý vodca občas stojí pred zložitými a náročnými krokmi. Na ceste životom to býva odpoveď na Božie volanie. Dôležitou súčasťou poslania rodičov je sprevádzať deti

pri rozlišovaní povolania. Je pochopiteľné, že v nich tento krok vyvoláva obavy, ale správny vodca by sa nimi nemal nechať zastrašiť. „Strach? Do duše sa mi vryli slová zo štvrtej kapitoly prvého listu sv. Jána: Qui autom timet, non est perfectus in caritate (1 Jn 4,18). Kto má strach, nevie milovať. Vy všetci milovať viete, preto nemajte strach. Čoho by ste sa mali báť? Vieš milovať, preto nemaj strach. Len do toho!“ [12]

Rodičom pochopiteľne na ničom nezáleží toľko, ako na šťastí detí. Lenže o tom, ako by to šťastie malo

vyzerať, mávajú niekedy svoju vlastnú predstavu. Občas si pre svoje deti maľujú profesionálnu budúcnosť, ktorá toho sa skutočnými vlohami detí príliš spoločného nemá. Inokedy si želajú, aby ich deti boli dobré, ale aby to „nepreháňali“. Uniká im tak znepokojujúca, avšak zásadná radikálnosť evanjelia. Je nevyhnutné (najmä, ak sa mu dostalo kvalitnej kresťanskej výchovy), aby „nás každé dieťa prekvapovalo plánmi, ktoré prúdia z tejto slobody, ktorá rozbíja naše schémy a je dobre, že sa tak deje“. [13]

Rodičia svoje deti poznajú veľmi dobre: lepšie ako ktokoľvek iný. Pretože pre nich chcú len to najlepšie, kladú si pochopiteľne otázku, a to je dobre, či ich deti ich životné rozhodnutie urobí šťastnými a na ich budúcnosť hľadajú s prianím ochraňovať ich a pomáhať im. Keď deti začnú tušiť Božie volanie, dostanú rodičia krásnu úlohu byť

prezieravými vodcami. Keď svätý Josemaría hovoril so svojím otcom o svojom povolání, povedal mu otec: „Poriadne si to rozmysli.“ Vzápätí však dodal: „Ja ti v tom brániť nebudem.“ [14] Rodičia sa majú snažiť svojim deťom pomáhať, aby si vo svojich duchovných rozhodnutiach počínali realisticky a uvážlivo, zároveň sa však musia naučiť rešpektovať ich slobodu a vnímať pôsobenie Božej milosti v ich srdciach, aby, či už úmyselne alebo neúmyselne, nestáli Božím plánom v ceste.

Deti si zase často neuvedomujú, akým otrasom môže pre rodičov ich povolanie byť. Svätý Josemaría rozprával, že svojho otca videl plakať len jediný raz, a to vo chvíli, keď mu oznámil, že sa chce stať kňazom. [15] Rodičia potrebujú značnú dávku veľkorysosti na to, aby mohli svoje deti sprevádzať po ceste, ktorá vedie inokade, než si pôvodne

predstavovali. Niet preto divu, že sa svojich plánov ťažko zriekajú. Boh nežiada rodičov o žiadnu maličkosť: ich veľmi prirodzené utrpenie sa však môže s pomocou Božou stať veľmi nadprirodzeným.

Ostatne, v okamihu takého otrasu môžu rodičia myslieť na to, že (ako hovoril svätý Josemaría) ich deti za svoje povolanie milovať celým srdcom Boha, vďačia z deväťdesiatich percent im. [16] Boh dobre vie, akú obeť musia niekedy rodičia priniesť, aby rozhodnutie svojho dieťaťa s láskou a otvorene prijali. Nikto to nedokáže pochopiť lepšie ako On sám, ktorý obetoval svojho Syna, aby nás spasil.

Pokiaľ rodičia prijmú povolanie svojich detí veľkoryso, bez toho, aby si ich nárokovali pre seba, privolávajú tým na mnohých ľudí bohaté požehnanie z neba. V skutočnosti sa tento príbeh po

stáročia neustále opakuje. Keď Ježiš povolal Jakuba a Jána a vyzval ich, aby všetko zanechali, spravovali práve so svojím otcom siete.

Zebedeus im, hoci možno nerád, dovolil odísť a ďalej pokračoval v práci. Je možné, že mu nejakú dobu trvalo, kým pochopil, že do jeho rodiny vstúpil sám Boh. Nakoniec sa iste veľmi radoval, keď videl, ako sa jeho synovia šťastne púšťajú do nového rybolovu na apoštolskom mori bez brehov.

Potrební viac ako inokedy

Keď dieťa robí vo svojom živote nejaké dôležité rozhodnutie, potrebuje svojich rodičov viac ako inokedy. Rodičia dokážu u svojich detí veľakrát aj na diaľku zachytiť náznaky smútku alebo vycítiť skutočnú radosť. Môžu im preto poskytnúť nenahraditeľnú pomoc v tom, aby boli šťastné a verné. Aby sa mohli svojej novej úlohy správne

zhostiť, mali by najprv prijať dar, ktorý dostali. V Božej prítomnosti môžu prísť na to, že „nie je obeťou pre rodičov, keď od nich Boh žiada ich deti; ani pre tých, ktorých Pán povoláva, aby ho nasledovali. Je to naopak nesmierna česť, veľká a svätá hrdosť, dôkaz obľuby a mimoriadnej lásky, ktorú Boh prejavil

v určitom okamihu, na ktorú ale pomýšľal už po celú večnosť“. [17] To oni umožnili svojim deťom objaviť povolanie, ktoré je akýmsi pokračovaním daru života. Preto im svätý Josemaría hovoril: „Blahoželám vám. Ježiš si pre seba (a len pre seba) vzal kus, veľký kus, vášho srdca!“ [18]

Tiež príhovor rodičov u Pána má veľký význam. Veď len koľko príkladov tohto orodovania nájdeme v Biblii a v histórii! Najznámejším príkladom je najskôr svätá Monika, ktorá sa vytrvalo a s dôverou modlila

za obrátenie svojho syna Augustína. Podobných prípadov je nespočetne veľa. Za každým povolaním „je vždy niečia mocná a intenzívna modlitba: babičky, dedka, matky, otca, spoločenstva ... (...) Povolanie sa rodí v modlitbe a z modlitby

a len v modlitbe sa môžu uchovať a rodiť plody“. [19] To, či daná osoba vytrvá na začatej ceste až do konca, závisí v značnej miere aj na modlitbách tých, ktorí ju majú najradšej.

Vedľa modlitby je potrebná blízkosť. Keď deti vidia, že sa rodičia zapájajú do ich nového poslania, sú tým posilňované vo vernosti. Veľakrát sa rodičia hlasno (aj keď bez slov) dožadujú toho, aby im mohli pomáhať. Chcú okúsiť šťastie svojho dieťaťa, kráčajúceho cestou odovzdanosti, potrebujú hmatateľne cítiť plodnosť jeho života. Inokedy to budú samy deti, ktoré rodičov s

laskou, formou rady, pomoci či modlitby poprosia, aby odovzdali (Pánovi) svoj život. Existuje mnoho prípadov, keď otec alebo matka začuli volanie k svätosti vďaka povolaniu svojich detí.

Nemožno povedať, koľko plodov vydal život a odovzdanosť apoštolov Jakuba a Jána. Čo však povedať možno je, že tieto dva stĺpy cirkvi vďačia za svoje povolanie z veľkej časti svojim rodičom. Svätý Jakub doniesol Božiu lásku až na kraj sveta a Ján ju hlásal slovami, ktoré tvoria snáď najkrajšie stránky, aké kedy o nej boli napísané. My všetci, ktorí sme dostali vieru vďaka ich odovzdanosti, môžeme byť hlboko vďační Zebedejovi a Salome, manželskému páru od Galilejského mora. Na ich mená a na mená oboch apoštolov sa nikdy nezabudne.

„Vezmite a jedzte z neho všetci: toto je moje telo, ktoré sa obetuje za

vás.“ [20] Rodičia, ktorí milujú Boha a ktorí videli, ako sa mu ich dieťa úplne odovzdalo, výnimočným spôsobom rozumejú Pánovým slovám pri premieňaní počas omše. Istým spôsobom ho prežívajú aj

vo svojom živote. Odovzdali svoje dieťa, aby ostatní mali pokrm, aby ostatní žili. Ich deti tak určitým spôsobom znásobujú ich materstvo a otcovstvo. Svojim novým *áno* sa rodičia pripájajú k dielu spásy, ktoré začalo v jednom jednoduchom príbytku v Máriinom *áno* a bolo završené

v Ježišovom *áno* v jeho umučení.

Diego Zalbidea

[1] Sv. Pavol VI., Ap. EXH. Evangelii nuntiandi (8-XII-1979), č. 82. Porov. tiež sv. Ján Pavol II., Ap. list Novo millennio ineunte (6-I-2001), č. 40;

Benedikt XVI., Homília pri zahájení biskupskej synody o novej evanjelizácii, 7-X-2012; František, ap. EXH. Evangelii gaudium (24-XI-2013), č. 27.

[2] F. Ocáriz, List 4-VIII-2017.

[3] Porov. Katechizmus Katolíckej cirkvi, č. 1666.

[4] Sv. Josemaría, Apuntes íntimos, č. 1725, cit. v Andrés Vázquez de Prada, Zakladateľ Opus Dei, sv. I.

[5] Sv. Josemaría, Cesta, č. 27.

[6] Sv. Josemaría, Boží priatelia, č. 184.

[7] František, Generálna audiencia, 4-II-2015.

[8] F. Ocáriz, Pastiersky list, 9-I-2018, č. 5.

[9] J. Diéguez, Llegar a la persona en su integridad: el papel de los afectos (I), opusdei.org

[10] Sv. Josemaría, poznámky z rodinného stretnutia, 17-II-1958, cit. v S. Bernal, Monsenor Josemaría Escrivá de Balaguer. Apuntes sobre la vida del Fundador del Opus Dei; Rialp, Madrid 1980, s. 20.

[11] Dostojevskij, F. Bratia Karamazovci, doslov.

[12] Sv. Josemaría, poznámky zo stretnutia s mladými ľuďmi, november 1972. Zdroj v: Dos meses de Catequesis, 1972, sv. 1, s. 416 (AGP, biblioteca, P04).

[13] František, ap. EXH. Amoris laetitia (19-III-2016), č. 262. Sv. Josemaría to takto humorne vykresľoval: "Sotva sa chlapček narodí, už maminka premýšľa o tom, ako ho oženiť s dievčatkom X, a o tom, čo budú robiť. Tatko premýšľa o tom,

akú profesionálnu dráhu svojmu synovi vyberie, a v čom bude syn podnikateľ. Obaja mu vysnívajú ružovú budúcnosť. Pretože sú rodičia ľudia, vyrastie z chlapca šikovný a dobrý človek. Jedného krásneho dňa rodičom povie: „Vaše ružové plány ma nezaujímajú 'a hneď je oheň na streche.“ (Poznámky zo stretnutia s rodinami, 4-XI-1972, v Hogares luminosos y Alegres, s. 155 [AGP, biblioteca, P11]).

[14] A. Sastre, Tiempo de caminar, Rialp, Madrid 1989, s. 52.

[15] Porov. A. Vázquez de Prada, Zakladateľ Opus Dei, sv. I.

[16] Porov. Sv. Josemaría, Rozhovory, č. 104.

[17] Sv. Josemaría, Vyhňa, č. 18.

[18] Slová sv. Josemaríu adresované rodinám, 22-X-1960. V: A. Rodríguez

Pedrazuela, Un mar sin orillas, Rialp, Madrid 1999, s. 348.

[19] František, Regina coeli, 21-IV-2013.

[20] Rímsky misál, Eucharistická modlitba.

.....

pdf | document generated
automatically from <https://opusdei.org/sk-sk/article/nieco-velke-a-nech-je-to-laska-iv-otcom-a-matkou-viac-ako-inokedy/> (10.04.2026)